

Supikoira, tuo idän tulokaspeto, on levittäytynyt Suomessa jo yli 50 vuoden ajan. Se on jatkanut kulkuaan ja on asettunut nyt myös Ruotsin puolelle, missä sen pysäyttämiseksi on aloitettu massiivinen kampanja. Supikoira on erittäin sopeutuvainen eläin ja tehokas lisääntyjä. Tärkeintä kannan karsimisaikaa on kevät, jolloin saaliiksi saadaan lisääntymisikäisiä yksilöitä.

ANNA TUHTI

SUPIKOIRA on Neuvostoliiton ”lahja” Suomen luonnolle. Sitä istutettiin 1900-luvun alussa itärajamme taakse turkiseläimeksi. Alun perin supikoira on peräisin Itä-Aasiasta, jossa sen levinneisyysalue ulottuu laajasti Korean niemimaan, Japanin ja Kiinan alueille. Elinalueet ulottuvat lämpimältä subtrooppiselta vyöhykkeeltä aina kylmälle subarktiseen alueelle asti, mikä kertoo lajin hyvästä sopeutumiskyvystä erilaisiin ympäristöihin.

Suomessa ensimmäiset yksittäiset supikoirat havaittiin jo 1930-luvulla, mutta todellinen invaasio koettiin 1950-luvulla. Siitä lähtien supikoira on levinnyt tasaisen varmasti lähes koko maahamme; 1970–1980-lukujen tienoilla etenevä kanta tavoitti jo Lapin.

Pohjoiseen päin tultaessa leviäminen hidastui. Pohjoisen lyhyt kesä vähentää vararavinnon keräämisaikaa ja heikentää sekä talven yli selviämistä että kevään lisääntymistehoa. Lapin kesä ei kuitenkaan ole estänyt supikoiran matkaa, sillä aivan viime vuosina niitä on alettu pyytää esimerkiksijo Sodankylän korkeudella.

SUPIKOIRA

jatkaa levittäytymistään

Leviämisen mestari

Supikoiralla on paljon ominaisuuksia, joita tarvitaan tehokkaaseen uusien alueiden valtaamiseen.

Ensinnäkin supikoira on kuuiluista lisääntymistehostaan. Naaras voi saada kerralla helposti yli 10 poikasta – Suomesta on tavattu jopa 16-päinen pentue. Lisäksi erityisesti Etelä-Suomessa suurin osa naaraista tulee heti ensimmäisenä keväänään, eli alle vuoden ikäisenä kiimaan. Kunakin

keväänä kaikista naaraista noin 80 % lisääntyy, mikä on korkea osuus.

Supikoiran lisääntymiseen liittyy monesti uskomus usean pentueen mahdollisuudesta saman vuoden aikana, mutta se ei pidä paikkaansa. Supikoira tulee kiimaan kevään säistä ja naaraan iästä riippuen helmi–huhtikuussa ja pentue syntyy huhti–kesäkuussa. Supikoira on tiukan pariuskolinen, ja ensimmäisenä elinvuonaan hynttyyt yhteen lyönyt pari pysyykin yhdessä koko

eliniän. Uutta puolisoa haetaan vain, jos edellinen kuolee.

Leviämistehoon vaikuttaa myös se, että nuoret supikoirat vaeltavat luonnostaan usein kauas syntymäpaikoiltaan. Kuudesosa nuorista etenee yli 40 km ja pisimmät todennetut vuosittaiset matkat ovat olleet 200 kilometrin luokkaa.

Suuri apu selviytymisessä on myös mahdollisuus talviuneen. Supikoira vetäytyy unille, mikä lisää muuttuu talviseksi ja lunta on paljon. Sopeutumisen mestarin ei kuitenkaan tarvitse nuk-

Supikoira on tulokaslaji, joka ei kuulu Suomen luontoon. Se on sopeutumis-kykyisenä lajina ja tehokkaana lisääntyjänä haastava torjuttava.

kuu, kuten esimerkiksi karhun, vaan se voi jättää unet väliin, jos sää sallii. Metsästäjille tuttua on myös supikoirien ulkona piipahtelu; ne lähtevät mielellään lauhalla säällä kierrokselle tarkastamaan löytyisikö talvipesän lähimaastosta esimerkiksi maukasta haaskaa.

Talviuni helpottaa supikoiran selviämistä esimerkiksi Lapis- sa, sillä kömpelö supikoira ei löydä ruokaa upottavassa lumessa. Lisäksi nukkumisella välttää ravintokiipailun toisen koiraeläimen, eli ketun kanssa.

Selvästi kaikki-ruokainen

Mikäli vain on tuplasti onnea pienpetojahdissa, kannattaa joskus verrata saaliiksi saamansa supikoiran ja ketun purukalustoa rinnakkain. Vaikka eläimet ovat samaa kokoluokkaa, on niiden hampaistossa selvä ero. Ketulla on voimakkaat, oikean pedon hampaat, supikoiran hampaat taas ovat selvästi heppoisimmat. Syy löytyy supikoiran ravintovalikoimasta.

Supikoira syö käytännössä kaikkea mitä sen eteen vain sattu. Se napsii myyriä, samakoita ja sisiliskoja, jätteet ja haaskat maistuvat, ja karhun lailla se syö mielellään myös hyönteisiä, ja syksyn tärkeä vararavinnon keruulähde ovat sälläkin marjat. Yhtä lailla mielellään supikoira kuitenkin pistele poskeensa maassa pesivien lintujen munat ja poikaset, ja erityistä harmia se aiheuttaa lintuvesillä. Supikoira on erinomainen uimari ja se viihtyy kosteikkoalueilla.

Esimerkiksi Helsingin Viikin-Vanhankaupunginlahden lin-

nustonsuojelualueella jo vuosien ajan tehty pienpetojen tehopyynti on osoittanut, että supikoiran tehokkaalla poistopyynnillä saadaan aikaan merkittävä ero vesilintujen pesimämenestyksessä muihin lähiseudun linnustoalueisiin verrattuna. Alun perin EU-life-rahoitteinen linnustonsuojeluhanke jatkuu edelleen Helsingin yliopiston opiskelijametsästysseuran ja Helsingin kaupungin yhteistyönä.

Joustava ravintovalikoima auttaa pikkupetoa selviämään uusilla alueilla ja vaikeissa olosuhteissa. Ravintoon liittyy myös tekijä, joka edesauttaa supikoiran lisääntymistehoa: supikoiran kyky varastoida rasvaa. Kaikki supikoiranpyytäjät tietävät, että loppusyksyn supit voivat olla todellisia läskipalleroja, joiden ulkonäkö muistuttaa enemmänkin karvaista tynnyriä. Supikoira pysyy kaksinkertaistamaan painonsa talven varalle. Supikoiran keskipaino on 5,5 kg, mutta yli 12-kiloisia jötkäleitäkin löytyy.

Vararavinnon turvin on hyvä nukkua talviunta, mutta sen avulla myös tuotetaan seuraavan kevään pentue. Hyvään lihaan päässeen supikoiran lisääntyminen ei hätkähdä kevään huonosta myyrätilanteesta, kuten ketulla saattaa käydä. Emo nimittäin ruokkii pentunsa kokonaan maidolla, jota se voi tuottaa vararavinnostaan. Supikoira ei ketun tavoin kanna saalista poikasilleen, mikä lienee sopeuma monipuoliseen ja usein pienikokoiseen ravintovalikoimaan.

Keväinen metsästyspanos arvokkainta

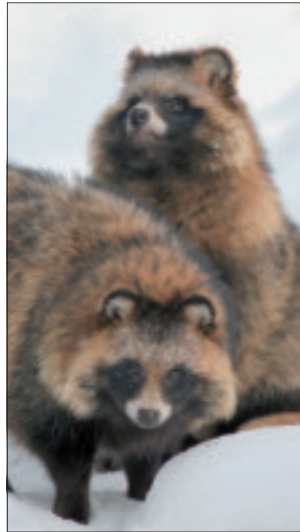
Huolimatta edellä esitetystä lisääntymistehosta ja sopeutumiskyvystä, on luonnoneläimen elämä kuitenkin tunnetusti karua. Supikoirallakaan hengissä selviäminen ei ole it-

sestään selvyys, eikä edes kovin todennäköistä. Kriittistä on se, saako nuori supikoira kerättyä syksyllä riittävästi vararavintoa talvehtimiseen.

Kaikista supikoiran pennuista vain yksi yhdeksästä selviää ensimmäisen talven yli. Kuvaajassa esitettynä näkyy kesän valtava pentumäärä, joka romahtaa seuraavaan kevääseen mennessä. Kuvio kertoo supikoiran valtavasta lisääntymispotentiaalista; mikäli se levittäytyy suotuisille alueille, se voi pienessä ajassa lisääntyä ja täyttää maan, kuten suuressa kirjassa sanotaan.

Kuvaaja kertoo myös toisen seikan, joka liittyy supikoiran metsästämiseen. Suurin osa syksyllä saaliiksi saaduista eläimistä on nuoria, joista suurin osa joka tapauksessa ilman metsästystäkin kuolisi talven aikana. Arvokkainta jahtia onkin kevätpuolen pyynti, kun jäljellä ovat enää sitkeimmät yksilöt – tulevat lisääntyjät. Kevät-talven lumilla toteutettu luolapyynti tai esimerkiksi myöhäisemmän kevään loukkupyynti ovat kaikkein arvokkainta kannanhoitoa, jota tulokaspedon vähentämiseksi voidaan tehdä.

Supikoira on kettua kiitollis-

Supikoira on yksiavioinen, ja se hakee itselleen kumppanin heti ensimmäisenä elinvuotenaan. Metsästäjän on hyvä huomioida, että pari liikkuu usein yhdessä ravinnonhaussa – kärsivällisellä odottelulla kyttääjää voi saada samalle haaskalle kaksikon toisenkin osapuolen.

Supikoira syö mielellään haaskoja ja meneekin loukkuun kettua hanakammin.

sempi loukkupydyttävä, sillä haaskoihin mieltyneenä se menee suhteellisen mukavasti esimerkiksi KaNu-loukkuun. Parhaimmillaan samasta loukusta voi saada kaksikin supikoira kerralla, sillä pariskunta kuljeskelee ravinnonhaussa yhdessä. Yhdessä kulkeminen kannatta myös muistaa käyttää jahdissa, sillä kärsivällinen pyytjä voi pienellä lisäodotellulla saada samalle haaskalle kaksikon toisenkin puoliskon.

Helsingin Viikin-Vanhankaupunginlahden linnustoprojektissa tehokkaimmaksi pyyntikeinoksi osoittautuivat kuitenkin pysäyttävät koirat. Ruovikossa illalla kulkevat metsästäjät yhdessä saksanseisojien kanssa saivat tutkimusjakson aikana kaikkein suurimman panos-hyöty-suhteen, sillä saalista kertyi kulutettua aikaa kohti paljon tehokkaammin kuin loukkukierroksilla.

Supikoiran pyytäjän kannattaa pitää mielessä myös eräs supikoiran erikoisominaisuuksista, se on nimittäin lahjakas näyttelijä. Tiukan paikan tullessa, esimerkiksi ärhäkän pyssäyttävän koiran kohdatessaan, supikoira tekeytyy kuolleeksi. Sen ruumis menee aivan veltoksi ja silmät jäähmettyvät paikoilleen. Vain silmän kimmellys paljastaa petoksen. Ei ole yksi eikä kaksi metsästäjää, joka on kääntänyt selkäänsä ”saaliille” ja joutunut hetken päästä toteamaan, että supi on luikkinut tilanteen rauhoittua matkoihinsa – parhaimmillaan jopa koivun oksalle nostamisen jälkeen.

Tulokaslaji ja tautien levittäjä

Supikoiran metsästys on arvokasta luonnonhoitotyötä – onhan kyseessä lajistoomme kulumaton tulokaslaji. Tulokaslajiongelman on lukuisissa tutkimuksissa kirjattu maailmanlaajuisesti yhdeksi luonnontilan suurimmista uhista. Tästä johtuen EU on päättänyt, että unionin alueella aloitetaan tehostetut toimet kaikkia vieraslajeja vastaan. Suomen Metsästäjäliitto vastaa haasteeseen aloittamalla vieraspetojen tehopyyntikampanjan.

Supikoira on ongelmallinen laji paitsi luonnolle, myös ihmiselle. Supikoira on tehokas tautien levittäjä. Esimerkiksi 1980-luvulla Suomessa koettu vesikauhu- eli rabies-epidemia perustui mitä todennäköisimmin supikoiran läsnäoloon. Molemmat pienet koiraeläimemme, kettu ja supikoira,

voivat sairastua ja kantaa rabiestä. Tutkijoiden mukaan olisi ollut epätodennäköistä, että yksin kettu olisi voinut tiheyksillään ylläpitää epidemiaksi asti kohonnut tautikantaa. Avuksi tarvittiin supikoira, ja niiden yhteistyöllä tauti pääsi leviämään. Kaikista sairastuneista eläimistä peräti 75 % oli supikoiria. Syyttävä sormi voi siis hyvinkin osoittaa tulokaspedon suuntaan.

Supikoira on myös merkittävä trikiiniin levittäjä, ja se voi kantaa myös ketuilta tuttua kapia. Lisäksi se on mahdollinen ihmiselle vaarallisen ekinokki-loisen levittäjä. Tätä vaarallista loista ei ole esiinnyt Suomessa vielä, mutta lähimmillään sitä on jo Baltian maisissa, joten tiheä pienpetokanta on selvä riski taudin leviämiseksi luontoomme. Pienpetojen kannat saa siis mielellään pitää niin alhaisina kuin mahdollista.

Ruotsin valloittaja

Supikoira ei ole enää yksin Suomen ongelma, vaan nyt laji on levinnyt Perämeren pohjukon ympäri myös Ruotsin puolelle. Ruotsi on tarttunut tuloslajiongelmaan paljon suuremmalla vakavuudella ja vauhdilla, kuin miten Suomi on reagoinut omiin aiempiin tulokaslajeihinsa, esimerkiksi aikaan Helsingin kaniongelmaan.

Ruotsin Metsästäjäliitto Svenska Jägareförbundet on aloittanut lukuisten yhteistyökumppaneiden kanssa ihailevan massiivisen kampanjan tulokaspedon leviämisen estämiseksi. Pelkona on supikoiran helppo leviäminen eteläisen Ruotsin suuntaan, jossa supeja odottavat esimerkiksi Keski-Ruotsin järvet linnutvesineen ja viljavan Skoonen maatalousalueet. Kampanjalla halutaan torpata supikoiran matka jo heti Ruotsin Lapin tasalle.

Sen verran tulokkaalle ollaan jo nyt hävitty, että kampanjaan liittyvien seurantatutkimusten mukaan supikoiria on jo niin paljon Perämeren pohjukan ja Tornionjokilaakson alueella, että niiden totaalinen hävittäminen alueelta on epärealistista. Olemassa oleva kanta kuitenkin pyritään rajaamalla aloilleen tiukan pyyntipaineen avulla.

Projektiin kuuluu olennaisesti sekä metsästäjien koulutus että uuden tulokaslajin tutkimus. Svenska Jägareförbundetin lisäksi mukana projektissa vaikuttavat niin yliopiston tutkijat kuin useat eri rahoittajat. Yhteistyöllä projektiin on saatu palkattua työvoimaa ja

myös hankittua tarvittavaa materiaalia, kuten radiopantoja. Projektivastaavana toimii Svenska Jägareförbundetin Norrbottenin läänin meikäläistä riistanhoidon neuvoojaa vastaava Niklas Lundberg.

Tutkimusta varten muun muassa pyydetään nuoria supikoiria, jotka radiopannoitetaan, ja joiden leviämistä ja pariutumista seurataan. Radion kanssa vapaaksi laskettavat supikoirat tietysti steriloidaan ensin, jotta ne eivät pääse omalta osaltaan lisäämään alueen supikannan kasvua. Seurannan apuna käytetään kalustoa moottorikelkoista tarvittaessa jopa helikopteriin saakka. Ruotsalaiset olisivat hyvin kiinnostuneita tekemään yhteistyötä myös Suomen kanssa vertailututkimuksen merkeissä. Tiheän supikoirakan Etelä-Suomessa voitaisiin tehdä samanlaista pantaseurantaa ja vertailla paria etsivien supikoirien liikkumismattoja karumman Pohjois-Ruotsin oloihin.

Koulutusta varten on laadittu perusteelliset materiaalit supikoiran ekologiasta, tunnistamisesta ja pyytämisestä, ja alueen metsästäjille järjestetään käytännön toimien koulutustilaisuuksia. Kannan kartoittamiseksi havaintoja peräänkuulutetaan ja esimerkiksi hirvenmetsästäjät ovat syksyn ensimmäisellä hirviijahtiviikolla täyttäneet supikoirien havaintokortteja. Havaintojen luotettavuuteen suhtaudutaan huolella, varmaksi havainnoksi kirjataan tutkimuksissa vain sellaiset yksilöt, joiden ruho saadaan tarkastettavaksi tai joista on osoitetaan riistakamerakuva. Riistakamerat ovat ahkerassa käytössä alueella.

Projektialueella, Ruotsin pohjoisimmassa läänissä Norrbottenissa ovat olleet käytössä kaikki supikoiran pyynnissä hyväksi havaitut keinot luolapyynnistä loukkuihin ja pysäyttävien koirien käyttöön.

Panostus tulokaspedon pysäyttämiseksi on mittava. Yritys ainakin on hatunnoston arvoinen, toivottavasti se myös tuottaa tulosta. Naapurimaata taitava voi tutustua Ruotsin supikoiraan projektiin tarkemmin Svenska Jägareförbundetin Norrbottenin läänin sivuilla www.jagareforbundet.se/lan/norrbotten/

Supikoiran pyyntiajat

Supikoiraa saa pyytää ympäri vuoden. Ainoastaan naaras, jolla on pentue, on rauhoitettu 1.5.–31.7. välisenä aikana.

Svenska Jägareförbundetin supikoiranpyytäjät ja muutama Suomen edustaja Suomen Metsästäjäliiton toimiston edustalla ennen jahtia. Täytettyä esimerkkitapausta pitelee Jägareförbundetin toiminnanjohtaja Håkan Weberyd. Takana vasemmalta Anders Grahn, Alf Lettesjö, Anna Tuhti, Ulf Johansson, Hans von Essen, Niklas Lundberg, Juha K. Kairikko, Nisse Nilsson ja Anssi Lilja.

Ruotsalaiset pyyntiopissa

RUOTSIN Metsästäjäliiton Svenska Jägareförbundetin väki kävi Suomen Metsästäjäliiton vieraana tutustumassa supikoirien pyyntiin. Supikoira on uusi tulokas Ruotsissa, eikä se vieraslajina luonnollisesti olisi lainkaan tervetullut. Svenska Jägareförbundet on aloittanut yhteistyössä lukuisten muiden tahojen kanssa kunnioitettavan tehokkaan torjunta- ja tutkimusprojektin vieraspedon etenemisen pysäyttämiseksi.

Projektiin liittyen Svenska Jägareförbundetin pääkalloipakan väkeä tuli tutustumaan vieraspedon pyyntiin käytännössä. Kukaan Jägareförbundetin Keski-Ruotsissa sijaitsevan keskuustoimiston väestä ei ollut aiemmin ollut supikoiraajadissa, mutta täytyyhän ruotsalaisen metsästyksen keskeisimmän organisaation tuntea maan uuden riistalajin tavat ja torjuminen pintaa syvemmillä. Seitsemipäiväinen delegaatio kävi Suomessa 13.–14.3. ja lyhyen vierailun lähes koko valoisa aika vietettiin maastossa luolapyynnin parissa Etelä-Hämeen Lopella.

Lapiohommat tulivat vieraille tutuksi, samoin kuin supikoiraakin. Saaliiksi saatiin yhden aamu- ja yhden iltapäivän aikana 16 supikoiraa. Tulos kertoo paitsi isäntäseuran toimineen Sajaniemen Hirviveikkojen hyvin organisoimasta jahtista, myös eteläisen Suomen ja Lopen tiheästä supikoirakannasta.

Naapurimaan metsämiehet olivat reissun antiin erittäin tyytyväisiä. Suomen Metsästäjäliitto taas ottaa ilomieliin vastaan haitallisten pienpetojen vähentämisurakasta kiinnostuneita lapiomiehiä ja -naisia.

Anna Tuhti

Ruotsalaisten iskuryhmän vierailu ei mennyt hukkaan. Saaliina oli 16 supikoiraa.